

*J. M. ...
1935*

DAVORIN ŽUNKO

Závěr českého sporu o Rukopisy.

HANDSCHRIFT

*Muzej v Brně
Brno*

1935.

Tiskem Ed. Kalousa v Brně-Husovicích. — Nákladem vlastním.

Úvod.

26.9.49

Kdo si pozorně přečte »Poznámky« profesora Václava Flajshanse k fotografickému vydání R. Z. K. profesora V. Vojtěcha pozná, že se zde vyskytuje mnoho podezřívavých námitek, jež však byly již dávno úplně vysvětleny a nebo vědecky vyvráceny. Musíme to připisat jednak nedostatečným vědomostem, jednak také příliš povrchní práci badatelské. Zvláště malé pozornosti je věnováno důležitým slovníkům, neboť v »Poznámkách« jsou staročeská slova uvedena jako »nedoložená a nemožná«, která však nalezneme již v Gebauerově »Slovníku staročeském« (1903-1916). Za takových okolností ovšem boj o Rukopisy zůstane vězeti na mrtvém bodě, zvláště když odpůrci R. vůbec si nevšimnou, že jejich »nevývratné důkazy« byly do jednoho sprovozeny se světa. Mlýn pak mele na prázdno a nikdo upřímně neřekne, že se mýlil a tak se běhá pořád dokola. A bude se patrně běhat dále, třeba že celému světu je jasné, že *za 116 let se nevynořil ani jediný nezvratný důkaz padělání R. – domněnky nebo podezírání nejsou přece »nevývratné důkazy«.*

Leč běhání dokola, které už dávno postrádá jakékoliv vážnosti, musí konečně už jednou přestat.

Zatím jsme však pokročili o krok dále.

O co jsme po celá léta marně usilovali, jsme dosáhli, že totiž s vědomím a podporou České akademie věd a umění byly roku 1930 vydány dokumentární fotografie R., k nimž je zároveň připojen *úřední přehled* všech »námitek«, jež zmíněná nejvyšší vědecká instance ve státě pokládá za jedinou překážku, *aby oba R mohly dnes býti prohlášeny za pravé.*

Když nyní víme, které překážky se ještě vyskytují, vstupuje vášnivě vedený boj do úplně nového období. Dokud »námítky« byly předmětem jen osobního harcování mezi odpůrci a obhájci obou R, nebylo ani vhodné zasahovat vážně vědecky do nekonečné kočičí rvačky. Jestliže však »námítky« vzaly pod ochranou Akademie barvu úřední, musíme je bez výhrady pokládati za vážné a rovněž je vážně vědecky vyvrátit.

Muzejsko
društvo-Ptuj

Tvůrčí a nestranná věda má před sebou nyní jasný úkol, že totiž musí znovu prozkoumat »námitky«, jsou-li ovšem ještě odůvodněné. V táboře odpůrců je dnes znatelné uklidnění, poněvařž asi přišli k názoru, že realistické výstřely na R nelze pokládati za vědu. Pisatel »námitek« nemluví již *o skutečných padělcích R*, nýbrž otevřeně a dojatě doznává: »Úkolem tohoto vydání není dokazovati nepravost ani hájiti pravosti. Předkládá pouze texty, ať mluví samy. Jenom pro pohodlí čtenáře je tu podán přepis moderní transkripce a tolik z dosavadní literatury, aby poznal, co se proti pravosti namítá«.

Tím jsme se dostali z dosavadní lesní cesty na dlážděný chodník.

Dnešní obhájci pravosti R začnou věcně odstraňovat překážky a budou uveřejňovat zároveň důkazy proti »námitkám«, které se zpravidla zakládají na věšteckých rozsudcích, jako: »omyl, asi omyl, oprava, nedoloženo, nemožno, vymyšleno a j.« Odpůrci pravosti mohou rovněž otevřeně doznati, zda uveřejněná zpráva je přesvědčující, nebo v jakém ohledu je snad třeba ještě komentáře.

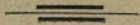
Tato vědecká rozprávačka může se začít každý den a bude tím vítanější, čím věcněji se povede.

Profesor Flajšhans klade jednu nepochybně oprávněnou podmínku: prohlašuje za »nedoložené« všechny výrazy a slovní tvary, které dosud v celém století 14. nebyly dokázány.

Chceme-li něco dokazovat jako »doložené«, musíme se tudíž ohlédnout po spolehlivých dokladech ze staršího slovanského písemnictví a protože doklady z doby před 14. stol. nejsou právě řídké, není podmínka nijak těžkou, jak by se na první pohled snad zdálo.

Pokládáme proto splnění uvedené podmínky již dnes za úspěšné a úspěchu dosáhnou určitě jen obhájci R, jak to ostatně vyplývá z průběhu dosavadního boje o R.

Požadujeme však podmínku také pro sebe, t. j. uvedeme-li alespoň jeden doklad, že domněle »nedoložené« slovo bylo prokázáno za »doložené«, pak je podán doklad pravosti R a anachronismus »námitky« vylučuje samozřejmě všechny další možné výmysly.

Časově určené doklady o pravosti R. K.

Proti pravosti R. K. uvedl prof. Flajšhans na 700 »námitek« z nichž by ovšem jen při povrchním ohledání odpadlo nejméně 85 %; jde asi o to, aby velkým množstvím byl v široké veřejnosti vzbuzen určitý dojem.

S ohledem na stanovené podmínky budiž vyvrácena především »námitka« proti slovu »slovesy« a protože ve dvou se lépe táhne, přidejme ještě druhou (»zamiesiti«), majíce bohaté zásoby.

„Slovesy“.

K 126. verši básně »Oldřich« (»tichými slovesy hovořili«) připojuje Flajšhans na 7. straně „Poznámek“: „slovesy“: nedoložené a nemožné stč. K 58. verši »Jaroslava« dodává Flajšhans na 14. straně „Poznámek“: »vetchými slovesy vzpěchu«: tak Igor (vyd. Hanka), »načati starými slovesi«; tvar „slovesy“ stč. nedoložený a nemožný«. — Zdá se, jakoby Flajšhans věřil, že Hanka slovo „slovesy“ převzal teprve z Igora, jež sám předtím vydal. Rozumíme-li správně, pak se uvedené slovo přece vyskytovalo už ve 12. stol., neboť epos o Igorovi je přece pravý a časově spolehlivě určený, neboť mohl být složen jen v letech 1185-1194, jak neklamně vyplývá z určitých časových míst obsahu. Máme tedy již jeden důkaz pravosti z doby před 14. stoletím.

Co mělo zde dokázat padělání, dokazuje naopak pravost. Jestliže výraz »slovesy« žil již ve 12. stol. v pravém rukopise, nemůže být nejmenší pochyby, že by RK mohl být výtvozem z 18. stol. a více dokladů od nás snad ani Flajšhans nepotřebuje.

Další časově určený důkaz obsahuje rukopis, známý v dějinách písemnictví jako »Sarandaporska kronika« (Sarajevo). V kronice nalézáme r. 961 po Kr. poznámku: „Knjez že prjem poslanie carevo omegči se premudrjeišimi jeho slovesi“, t. j. „kníže dostal carovo poselství a uchvátila ho jeho přemoudrá řeč“.

Totéž slovo nalezneme též v staroslovinských »Freisíngské památky«, kladené do 9.-10. století: „Glagolite po nas redka slovesa“ (zlovesa), t. j. »mluvte po nás několik slov«. Ve zmíněném rukopise vyskytuje se toto slovo ještě dvakrát.

Dále bylo zmíněné slovo nalezeno jako nápis na malbě, znázorňující ve 13 výjevch utrpení sv. Feodora. Původ obrazu

kladou někteří do 8. stol. Dosud čitelný staroslovinský nápis, ovlivněný ruštinou, byl uveřejněn Alex. Döderleinem (Norimberk 1724), ovšem ve velmi těžkopádném přepise, zůstal však staroslovanským literárním dějinám naprosto neznám. Tam jest k 6. obrazu výjevu utrpení připojen nápis: »Poslušavši Likinij car slovesi jih sobra množestvie gražan vosem tisijáč«, t. j. »když car Likitin vyslechl jejich slova, sebral občany v počtu 8000.« Totéž slovo (»slovesiem«) se opakuje též u 11. obrazu.

V »Bran Trojadskaja«, v jedné části t. zv. »Skotské kroniky« (Videň), kterou také staroslovanské literární dějiny neznají, vyskytuje se věta: »Jegda že sliša slovesa sija car (Agamemnon) vozmutisja i vjerova slovesem Odusejevim«, t. j. »když car slyšel tato slova, zarmoutil se a věřil už slovům Odyseovým«.

Poslední tři doklady nejsou sice určitě datovány, sahají však s ohledem na ostatní okolnosti, zejména jejich paleografii, určitě do doby před 14. stol., k čemuž nám jako vodítko slouží skutečnost, že hlásková záměna »g« v »h« byla ve stč. úplně provedena již ve 13. století, kdežto vzpomenuté 3 rukopisy užívají výhradně ještě »g«.

V nejstarším staroslovinském rukopise o sv. Jeronýmovi, který je nejznámější pod názvem »Glagolita Clozianno«, objevuje se slovo »slovesy« dokonce 11krát a to ve verších: 7, 52, 115, 130, 359, 447, 526, 702, 920, II. 82 a 152. (Tento Jeroným, narozený kol roku 340 po Kr. ve Stridu (Slovinsko), byl známý církevní spisovatel. Napsal rukopis ve staroslovinské řeči, z něhož 12 listů je v městském museu v Trentu a 2 ve Ferdinandově museu v Inšpruku. Rukopis není jistě mladší než z r. 407. Jak známo, sepsal Jeroným pro své krajany bibli, z níž se zachovaly jen uvedené zlomky. V nich jsou četné výrazy, které se zatím vyskytly jen v RZ).

„Zamiesiti“.

Výraz »zamiesiti«, opakující se v RK 3krát, dal jak obhájcům tak odpůrcům hojnost střeliva k pohnutým bojům.

Poprvé jsme uvedené slovo poznali v 164. verši »Jaroslava«. Je zde psáno: »zamieši se cham jich krutým hněvem«, k čemuž Flajšhans dodává na 19. straně »Poznámek« jen: »výklad viz v Čestm. 68«.

Podruhé objevuje se zmíněné slovo v 70. verši »Čestmíra«,

ve skupině: »i zaměšichu sě voji«. Flajšhans v »Poznámkách« na str. 27. praví: »tak četl Hanka v Alex. Vít. 1564 čte se »zástup se zamiesi (zamíchal), což Hanka četl chybně »zaměši« (slovo v y-m y š l e n é) a tlumočil = zaškareděl. Jedna z koincencí, poznal 1879 A. Vašek, pak Šembera, Gebauer a j. Totéž »zaměšiti« četl Hanka v »Jaroslavu« i v »Jelenu«. Obránci ovšem nyní čtou všude »zamiesiti«, jako v Alexandreidě, ale tu je výklad obtížný, ač ne nemožný.

Po třetí nalézáme slovo v 15. verši »Jelena«, který zní: »zaměši zraky zlobú zapolená«. Flajšhans poznamenává na str. 54. v »Poznámkách«: „aliterace obvyklá ve verších germánských“ »zaměši«, čtení Hankovo, možno čísti i »zamiesi«.

Ve všech třech případech ukazuje slovo v originále, i když není dost přesně nedostatečnou abecedou foneticky vyjádřeno, vášnivě divoký výraz očí, pro který se ve slovinštině dosud používají slova »zamežati« a »zamižati« ve významu: přivíratí oči, blýskati očima, při čemž výraz obličeje je zlostný.

Že Hanka toto slovo nemohl »objevit«, pro to je zde již »objevené« tvrzení, poněvadž se tento výraz ve stejném významu vyskytuje i v Alexandreidě, kterýžto rukopis se dosud nepřipisuje »padělateli« Hankovi, ač by podle »nevývratných« důkazů a koincencí by to bylo »asi« možné.

Pak by došlo u nás k podobné zatracené situaci, jakou způsobil ruský univ. profesor Michail Čačenovski v Moskvě okolo r. 1840 svým všeobecným podezíráním, podle něhož celá církevní a světská literatura z předmongolské a mongolské doby (1224-1480) je prý dílo mnichů pozdější doby. Způsobilo jeho tvrzení jen přechodný rozruch, jenž brzy utichl, když se věc začínala brát s patologického stanoviska.

Je však nápadné, že ve stejné době začal Kopitar z Vídně stále důrazněji upozorňovati na »padělky« českých RZK, přes to však nebyla dosud spolehlivě dokázána vnitřní souvislost smýšlení Kopitarova a Kačenovského. Leč okolo r. 1886 byla zuřivá snaha připsati značnou část staročeského písemnictví a to toho nejcennějšího, Hankovým »padělkům«, k čemuž stačí odvolati se na článek Jos. Truhláře: »Desatero falsifikátů musejních« (»Athe-neum« 1886, s. 335).

Tím však nejsou doklady nikterak vyčerpány, neboť přede dveřmi jsou ještě mocní korunní svědci jako nejhlavnější záloha.

Hanka totiž slovo sám »neobjevil«, poněvadž je známo již o 1500 let dříve z rukopisu Jeronýmova. Ve 4. verši zmíněného rukopisu čteme: »i ne sm je ži te očju vašeju k istinje«, t. j. »nezkrucujte skutečnost svýma očima«.

Zvukově správnější výslovnost nám umožňuje zde přesnější glagolitská abeceda, neboť se dovídáme teprve zde, že »s« ve slově »zamiesi« musíme vždy čísti jako »ž«, což ostatně též potvrzuje novoslovinština.

Těchto 14 dokladů musí každému správně myslícímu člověku stačit, který ovšem vědomě nepřekrucuje pravdu a skutečnost. O nějakém padělání RK se v budoucnu již nesmí vůbec mluvit; tak člověku podezřelému z loupežné vraždy ihned dá státní zástupce sejmuti pouta, když jasně prokáže, že zločinu se nemohl zúčastniti, poněvadž v kritickou dobu byl někde úplně jinde. A R nedávají již žádné příčiny k podezřívání.

Je ovšem podivné, že z několika set profesorů filosofické fakulty české university v Praze za celých 50 let ani jediný nepřišel na doklad pravosti, neboť tím okamžikem by boj o R byl ukončen, ale k tomu ovšem nemohlo dojít, vždyť se po celou tu dobu hledaly jen »námitky«, nikdy však důkazy pravosti.

Mohlo k tomu dojít proto, že tyto badatelské přehmaty opakují se po 4 pokolení, nebyly odstraněny úředně povolanými kruhy domácí vědy, nýbrž musel je konečně vysvětliti ne Čech, žijící v malém slovinském městě a nemající po ruce takové prostředky, jako mnozí vysokoškolští profesori, jimž by bylo bývalo hračkou ve starém kulturním středisku pražském dokázati pravost R, *jen kdyby byli odložili aspoň na chvíli své mámivé předsudky.*

Časově určené doklady pravosti Zelenohorského Rukopisu.

R. Z. stal se hned po svém nalezení (1818) středem nezaslouženého ponižování, vzniklého lidskými nedokonalostmi. Ihned po objevení dostal R. Z. do rukou Dobrovský a prohlásil jej za »mazaninu«, aniž za svého života uznal jedinečnou kulturně-dějinnou cenu této »mazaniny« nejen pro Čechy, nýbrž pro všechny Slovany.

Kolem roku 1835 našli se lidé, kteří navrhovali úřední spálení R. Z., aby byl tak jako velmi nepohodlný svědek o pravěku Slovanů odstraněn navždy. Když se R. Z. nepodařilo odstraniti, začalo známé soustavné pronásledování R. jako padělků Hankova t. zv. »realistickou« skupinou profesorů české university v Praze, které trvá až dodnes.

Díky výborně organisované kampani realistů, nebylo r. 1911 v českých zemích snad ani jediného vzdělaného člověka, který by se byl odvážil věřit v pravost R. Když tehdy se přezkoumal povrchní posudek Dobrovského a když byly odstraněny jazykové nesrovnalosti špatně vykládaného textu, nastalo překvapující vystřízlivění. K velkému překvapení se Hanka sám vyloučil navždy z jakéhokoliv podezřívání z autorství, poněvadž nedovede ani správně čísti, ani správně jazykově vyložiti R.

Dnes také si můžeme vysvětliti, proč zatím jen jednotlivci odvážili se tehdy volně vyjádřiti proti celému světu své mínění. Kdo totiž odvážil se projevit tu smělost, byl ihned veřejně a nešetrně označen za nenormálního, ba dokonce byla ohrožována jeho existence, jak o tom svědčí důkazy.

Svou integritu dokazuje sám R. Z. nejdůrazněji se stanoviska biologického.

Víme totiž, že

1. písma, jakého je v R. Z. užito, užívalo se od 4. století před Kristem do 4. stol. po Kristu a doklady se nám zachovaly ve větším počtu. S tohoto hlediska by R. Z. mohl býti tedy stár 1.500—2.000 let, ba mohl by býti pokládán za staršího vrstevníka Rukopisu Jeronýmova (z r. 407 po Kr.);

2. že dnes je R. Z. opravdu aspoň 1.000 let starý, pro to mluví zelenavý vzhled jeho písma, neboť víme z pokusů a výsledků chemického studia, že takové doby je třeba, aby se inkoust obsahující měď okysličil tak, aby se písmo jevilo jako zelené;
3. jako nejnižší hranice stáří R. Z. je rok 1125, t. j. rok úmrtí českého kronikáře Kosmy. Kosmas totiž musel dobře znáti verše 105—106 R. Z., neboť v díle »Chronica Boemorum« líčí tentýž výjev na zemském sněmu jako R. Z., avšak na místě: »ký by vládl vám po žele, sú děvčie ruka na vy k vládě slaba«, činí přesně tutéž chybu jako Hanka a všichni slepě následující vykladači, kteří při čtení nesprávně spojovali »sú« s »žele«, takže četli »železu«. Proto se začalo blouzniti o vládě »železné ruky«. Stejně si nevěděli rady s předložkou »po«, chybně gramaticky zařazenou a stejně přehlédli, že chybějící přísudek »sú« umístili na nesprávném místě.

Proto R. Z. musel existovati již za Kosmy ve stejném znění, i když v jiném opise, ale Kosmas i Hanka přehlédli mezeru mezi »žele« a »sú«, poněvadž oběma bylo běžnější, jakožto rozeným Čechům, slovo »železo«, než staroslovanské »želja«. Je možné, že Kosmas sugestivně svým špatným čtením později Hanku svedl ku stejnému čtení, které Hanka pokládal za správné, což nám dnes je velmi vhod, poněvadž seznáváme, že tentýž text byl znám již Kosmasovi, takže dnešní text nemůže býti výplod teprve 18. století.

Pro dobu vzniku R. Z., nebo aspoň pro určení nejzazší hranice stáří, máme však jen vodítka všeobecné povahy. Musíme jen opakovati, že R. Z. musí býti velmi starý, poněvadž obsah ukazuje na dávnou minulost, již dovedeme časově velmi ztěžka určití. R. Z. ukazuje však na dobu velkého kulturního pokroku v Čechách, který se nám zdá někdy až nepochopitelným (zlatý trůn, vžitě obřady, nádherné tkaniny, psané zákony, znaky obsáhlého vzdělání, gramaticky vysoce vyspělá a stručným způsobem vyjadřování se vyznačující lidová řeč, skvělé stavby, pevná sociálně-politická ústava na demokratickém podkladě atd.).

R. Z. zůstal dodnes v ohledu fysiologicko-jazykovém úplně nepovšimnut, ačkoliv právě z tohoto hlediska je velmi pozoruhodný, neboť nám dostatečně potvrzuje, že Hankovy domnělé manipulace k dodatečnému vytvoření staročeské literatury právě zde musely selhati. Kritickému pozorovateli nemůže ujíti okolnost, že v době mezi 5.—15. stol. dostavuje se citelná změna staroslovánštiny k staročestíně a dále k novočestíně, jež se jeví hlavně v tom, že se zaměňuje »g« v »h« (při čemž písmeno g mizí) a zároveň mizí nutnost užívání duálu, t. j. číslovka dva, která dosud představovala pár jako jednotku, přijímá nyní charakter čísla množného a sleduje tím tajně působící zákony všech řečí — až na jedinou výjimku nové slovinštiny — které užívaly dualu

(sanskrit, stará slovinština, řečtina a gotština) a beze stopy jej ztratily, aniž víme proč.

Vlivu té změny dlužno však připsati ochuzení českého jazyka nejen po stránce tvarového bohatství, nýbrž i pokud se týče výrazů. Stalo se to tím, že velká část staroslovinského slovního podkladu nebyla přibrána a nebo se ve zmíněném období ztratila z běžného užívání a živé řeči. V tom nás nevědomky posilují právě Flajšhansovy »Poznámky«, neboť všechna sta výrazů, označených jako »nedoložené« a nebo »nemožné« jsou výhradně slovní prvky, které zmizely v uvedených staletích z češtiny. Jedině tak můžeme si vysvětlit, proč dnešní Slovinci mnohem lépe a spolehlivěji rozumí obsahu Rukopisů a především nejstaršímu z nich R. Z., než dnešní Čech. Výrazy, jež dnešní Čech nezná, musíme tedy hledat při rehabilitaci našich R. hlavně v novoslovinském slovníku, kde je také nalézáme pravidelně bezpečněji uchovány, než snad v Miklosichově staroslovinském slovníku nebo dokonce v Gebauerově »Staročeském slovníku«, do nichž není vůbec pojat slovní poklad R. Proto se též vycitovalo, že rehabilitace R. podaří se pouze některému slovinskému jazykozpytci.

Flajšhans proti R. Z. uvedl na 60 »námitek«, propadl ale nesprávné a pohodlné domněnce, podle níž vše co nevíme, vůbec nebylo. Prozatím vyvrátíme jen 7 »námitek« datovanými doklady, které musí rozptýlití veškeré další podezření o padělání u každého, kdo nezastává stanovisko, že má veřejnost věřit něčemu, čemu sám nevěří.

»T e t v y«.

Při slově »tetvy« ze 14. verše R. Z. dodává Flajšhans na 61. straně »Poznámek«: »Hanka četl opravou »jetvi«, dial »větve«; slovo nedoloženo«. — Tvzení je vůbec neodůvodněné, neboť »tetva« je do dneška ve světové literatuře čtyřikrát dokázána, dokonce jednou v datované »Chronica Saxonica« z r. 854, kde se »Taetwa« uvádí jako sedmý potomek saské dynastie před Wodanem.

Další »Taetwa« je v rodokmenu saských králů před Wodanem, jakožto nový člen dynastie.

Oba důkazy můžeme si ověřiti ve velkém slovníku »Monumenta Germaniae historica« (svazky r. 1829, 1839, 1841). — Druhý doklad není sice datován, patří však s ohledem na ostatní okolnosti do 9.—10. stol.

Třetí svědek je v polském slovníku M. Orgelbrandově (Vilno, 1861) na str. 1732.

Je zde sice ještě další doklad, ten však dosud nebylo možno přezkoumati. Orgelbrand uvádí totiž v dlouhém úvodu knihy, že svůj slovní materiál převzal ze 7 starých polských slovníků, jež též jmenuje. V jednom z nich musí tedy býti slovo »tetva«,

nebylo však možno všechny prohlédnouti, poněvadž jsou těžko dosažitelné, některé ještě rukopisy.

Toto hladké vyvrácení »nedoloženého« slova by nás mělo pohnout, abychom se nezabývali předváděním dalších takových důkazů.

Musíme však pokračovati, aby široká veřejnost důkladně poznala, jak lehkomyšlně byla udržována z vědeckých míst v bludu, že R. jsou »dokázané padělky«. Zvláště záhadná je okolnost, že odpůrci pravosti sice dosud pokládají Hanku za skutečného padělatele R., nemohou ale dodnes vysvětliti, proč Hanka po celý život významu slova »tetva« nerozuměl. Hanka se trápil tím, že ve slově »tetva« spatřoval dialektický tvar nebo pravopisnou chybu, již měl při padělání učinit a »padělatelé« sami tedy nevěděli, co chtěli slovem »tetva« říci. Tato abnormálnost, je jasný důkaz — kdyby nebylo důkazů silnějších — že Hanka nebyl a nemohl býti padělatelem, neboť o všech důkazech neměl do své smrti (1861) ani tušení.

Ve spojitosti s objasněním výrazu „tetva“ je třeba též uvést verš 85—88 R. Z.:

„oba rodna bratry Klenoviča,
roda stara tetvy Popelova,
jenže pride s pleky s Čechovými
v se že žírné vlasti přes tři řeky“ — .

Slovo „klen“ znamenalo kdysi u nás přední rod nebo kmen. Jazykový prarod „klen“ uchoval se ryzí ve slovinštině, kde značí „vynikající“ a v Čechách asi byly jako „kleni“ označovány rodiny, které pro své zásluhy se staly jakousi erbovní lidovou šlechtou. (Mimochodem uveďmež, že německý název „Klingenberg“ pro Zvíkov nad stokem Vltavy a Otavy, kde bylo asi také sídlo Chrudošovo, upomíná ještě na „klen“.)

„Klenovič“, podobně jako carevič, cesarevič, kraljevič, je název syna cara, cesara, krále, je zde tedy synem „klen“a. Chrudoš a Štáhlav byli tudíž synové staročeského „klen“a a panovníckého rodu „Popelů“, který se svými pluky Čechů přišel v tyto úrodné kraje přes tři řeky (Vesera, Odra, Labe) a s vojskem země dobyl. Bylo-li tomu tak, pak není neoprávněna domněnka, že „Popel“ neznamená vlastní jméno, nýbrž název ve smyslu uchvatitel, dobyvatel. Tomu by napovídalo zvláště slovinšské „popeti“. Právě u R. Z. bylo každé slovo voleno s velkou obezřetností.

„I s k a t i“.

Ve 109 verši u slova „iskati“ připisuje Flajšhans na 64. str. „Poznámek“: „nedoložené, má míti genit., chybně akus.“ — Proti tomuto tvrzení, vyslovenému tak rozhodně, musíme především poznamenat, že „iskati“ se všeobecně užívá ve slovinštině,

v ruštině a výhradně jen s akusativem vyskytuje se ve staroslovinských slovnících, jakož i v různých rukopisech. Dnes známe již čtyři doklady z let 407 — 1076:

1. Rukopis Jeronýmův — verše 162 a 244;
2. Evangelium Ostromírovo, které bylo napsáno v letech 1056—1057;
3. „Sborník“ (Vostokov) — z r. 1076.

Uvedené časově určené doklady zjistil jen jeden badatel; při větším počtu našly by se jistě další doklady.

Proč však Flajšhans nevyhledal si slovo „iskati“ v Gebauerově „Slovníku staročeském“, nedovedeme si už vůbec vysvětliti. V předmluvě se praví, že Gebauer shrnul do něho všechny staročeské výrazy až do poloviny 14. století a právě u „iskati“ je přesvědčen, že je to slovo staročeské, staroslovanské i praslovanské. U Flajšhans je však ještě r. 1930 „nedoloženo“. Jak se však takové slovo, několikrát doložené, dostalo do „Poznámek“ jako „nedoložené“, pro to jsou jen dvě možná vysvětlení: buď postupovaly odpovědné orgány při censuře díla příliš málo přísně, nebo Flajšhans „Poznámky“ nese-psal, nýbrž tento úkol připadl někomu třetímu, jenž všechny „námitky“ od r. 1886 prostě opsal a nikterak se nesnažil, aby ještě jednou nahlédl do dotyčných slovníků. Jinak je nepochopitelné, jak se takový spis mohl vůbec dostat do tiskárny, aby se stal patrně bibliofilskou nebo museální vzácností.

„Unie“.

U slova „unie“ ve 32 verši R. Z. praví Flajšhans „nedoloženo a nemožné“. (V předmluvě prohlašuje F., že za „nemožné“ pokládá výrazy, které sice souhlasí s řečí R., avšak odporují jazykovým skladbám české řeči všech dob a nářečí.) „Unie“ vyskytuje se však dvakrát v Rukopise Jeronýmově — verš 220 — a je tudíž možné. Značí roztomilé, milované, příjemné. Hanka je ovšem tlumočil jako „krásné“.

„Naricaje“.

U slova „naricaje“ (23. verš) dodává F. na 62 str. „Poznámek“: „naricaje“, tvar nedoložen, ale možno čísti bez závady „narikaje“; forma — aje nezvyklá F. se zde velice mylí. Slovo vyskytuje se v Rukopise Jeronýmově dvakrát jako „naricaet“ (verš 519) a „naricaemi“ (verš II. 93) a používalo se tohoto slova kdysi ve smyslu zavolati, volati.

„Stě“.

Ke slovu „sebrastě“ ve verši 78 dodává F. na 63. straně „Poznámek“: „sebrastě“: stě by bylo „sebrasta“, taktéž „sbierasta, dasta“; nebylo rozdílu mezi masc. a fem. Tak chybně i v K. R. — Tvrzení, že ve staročeštině nebylo rozdílu mezi mužským a ženským duálem je tak nehorázné, že si vše při zcela neobyčejné

shodě, kdy právě na citovaném místě jsou použity oba duály těsně vedle sebe a to: ve verších 78 – 80 ženský (sebrastě, sbierastě i dastě) a ve verších 89 – 90 mužský (smierita, budeta), nedovedeme jinak vysvětlit, než-li že od dob, kdy Gebauer tápal na téže bludné cestě, neseznámil se F. se staroslovanským duálem, nýbrž opakuje prostě starou chybu. Pro tuto námitku nepotřebujeme vůbec datovaných dokladů, neboť kritik zašel zde do říše nemožností, poukazování na padělání ukazuje, že R. by byl nemožně padělán, poněvadž doklad o padělání je již v R. logicky jasně vyvrácen

„Trut“.

Ke slovu „trut“ v 36. verši připojuje F. na 62. str. „P.“ : „nedoloženo, vyvozeno ze jména Trutnov. Podle Beckovského Poselkyně (str. 792) r. 1006 zabil Albrecht Trautenberger draka skalního, kde pak vystavěn Trutnov“.

„Trut“ je však doloženo již v Rukopise Jeronýmově (773 verš), kde značí: stráž. Verš: „ideže trut pogubi saň l'utu“ znamená tudíž: kde stráž zahubila lítého draka. A poněvadž „zatrutiti“ ve Wittemberském žaltáři (ze 14. stol.) značí zabítí, neoznačoval „trut“ kdysi nic jiného než: drakobijce, jelikož pojem stráž je příliš všeobecný. Uvedený verš zřejmě se připíná k všeobecně kdysi známé pověsti a ostatně již ve jméně „Trautenberger“ je staroslovanský „trut“ v německém znění. Jak však Kopitar došel k vyjádření „trut“ jako „custodia“ z jeho díla „Glagolita Clozianus“ nevysvětluje, pouze zdůrazňuje, že Rukopis Jeronýmův má mnoho výrazů, které se Slovincům již ztratily. Co se týče Hanky, nemoohl mu býti r. 1817 znám výraz „trut“, poněvadž až do r. 1836 byl Rukopis Jeronýmův naprosto nečitelný a pokládán za koptický.

Je však záhadné, že právě Kopitar nepřišel na toto exotické slovo ani v R. Z. ani v R. Jeronýmově, ač přece první vznesl proti R. Z. K. podezření z padělání. A stejně udivuje, že Hanka, který se probíral všemi dosažitelnými starými rukopisy, po celý život na toto zvláštní slovo „Glagolita Clozianus“ nepřipadl, ačkoliv dle tvrzení odpůrců (ještě dnes!) snesl pro své „padělky“ droby z celého světového písemnictví a ještě divnější je okolnost, že po 97 let (1836—1933) ani jeden obhájce ani odpůrce na uvedené slovo nepřišel; můžeme tudíž tvrdit právem, že kritické bádání po stránce textové u tohoto rukopisu bylo právě se strany obhájců až do r. 1911 matné; neboť přece nikdy nemohli počítat, že by je snad odpůrci upozornili na nějaké důkazy pravosti.

Flajšhansovo tvrzení, že slovo „trut“ je odvozeno od názvu „města Trutnov“ je zřejmá nesrovnalost, neboť Trutnov dostal teprve r. 1340 městské právo, kdežto pojem „trut“ je doložen už roku 407.

Další doklad je v záhadném rukopisném zlomku (Videň), jehož text prý obsahuje starou německou píseň. Rukopis je těžko čitelný, neboť je značně znečištěn Místo, které čtou Němci: „trut sunilo ostra stelit“ nebo také „trut saň lutu ostro strelit“ — nejde-li zde ovšem o parodii textu R. Z., vypočtenou na mystifikaci — nemůže se ovšem jen tak beze všeho odmítnout, dokud nebude nic dalšího známo. V „Athenaeu“ (1886) uveřejnil univ. prof. dr. Arnošt Kraus (str. 357—362) literární ocenění zmíněného rukopisu, jež zakončuje poznámkou: „Slýchá se v kruzích zasvěcených, že prý Fejfalík ukolébavku napsal a Zappertovi podložil. Fejfalík chtěl takto, aby měl analogii pro R. K., dokázati, jak nesnadno je poznati falsum po stránce čistě paleografické. Chtl prý po smrti Grimmově žert svůj odhaliti, zatím však sám zemřel před Grimmem. Pro všeliký případ vepsal do rukopisu jméno objevitele Zapperta — “. (Julius Fejfalík, dvorní knihovník ve Vídni, neslavně známý násilnickým vystoupením v Národním museu v Praze 13. ledna 1857, kdy se mu podařilo obejitím musejního výboru drzým způsobem prohlásiti úředně „Jelena“ s „Milostnou písní“ za padělky, neboť dokud byl „Jelen“ ze 13. století uznáván za pravý, nemohl být R. K. pokládán za novodobý výrobek! — G. Zappert, který musel být rovněž ve Vídni ve službách knihovny, objevil r. 1852 v jednom rukopise z r. 1435 pergamenový proužek, jehož text obsahoval na konci několik staroněmeckých slov. Podle písma zařadil rukopis do 9.—10. století. — Jakub Grimm zemřel roku 1863.)

„Moji kmeté“.

U verše 56 („moji kmeté, leši i vладыky“) praví F. na 63. str. „P.“: „germanismus = Meine Herren“, ještě dnes nemožný.

Námítka je pochybená už proto, jelikož kritik se ani nepřesvědčil, co „kmet“ v různých dobách znamenal. Máme však o něm 2 komentáře, časově od sebe hodně vzdálené. V srbském slovníku uvádí Vuk Karadžić u slova „kmet“ určení: „Tím se rozuměl ve starší době u balkánských Slovanů významný, inteligentní, zvláště též řečnický nadaný statkář a vyšší úřad určoval v každé větší obci tři statkáře za „kmety“, jež pak pikdo nesměl „raskmetiti“ — t. j. zbaviti hodnosti. Hlavní jejich povinnost byla, aby se účastnili svědomitě různých porad pro obecné blaho. Jinak však působili jako rozhodčí soudci při místních sporech, vybírali daně a odváděli je úřadům. Jejich trestní právo končilo 10 ranami holí“.

V mnichovském rukopise: „Fragmentum geographicum de terris Slavorum saeculi IX“, jež dr. Frant. Příkryl skvěle rozebral letos ve „Staroslovanských novostech“ v „Národní republice“, dovídáme se úplně totéž o existenci „kmeta“ (cmetones) oné doby. Praví se tam: „na okresní nebo zemské sněmy vysílala zádruga svého zástupce — kmeta“.

„Kmetry“ jsme si tedy úplně objasnili. Méně je nám známo o stavu „lechů“, jak u Slovanů severních tak jižních. Není pochyby o tom, že to byli vojensko-sociální činovníci, kteří se asi rovnali nynějším okresním hejtmanům, při čemž vojenská hodnost „hejtman“ ještě tradičně poukazuje na nejdůležitější část jejich povinností, t. j. chránění a střežení území jim svěřených. Na Balkáně měli tito funkcionáři také označení „kapetan“. Naši „zemani“ se rovnají „kapetánům“. Tvořili skupinu malé či zemědělské šlechty. Na Balkáně i u nás vojensky podléhali větší politické osobnosti „vojvodovi“ a měl-li „vojvoda“ zároveň nějakou vyšší církevní funkci, byl v takovém případě asi zván „vladyka“, na př. na Černé Hoře. Vojvodové a vladykové tvořili pak „kleny“.

Podobně dovidáme se z R. Z. o postavení „ota“. Byl to náčelník čeledi, který vychovával zbraně schopné muže („paži“) a v případě potřeby doplňoval jimi stále vojsko.

Oslovení kněžny nemá tedy žádnou souvislost s germánským středověkem; právě naopak — odložíme-li na chvíli německá skla — poznáme, že němečtí „cmetones“ byli slovanští „kmeti“, němečtí „Suppane“ slovanští „župani“, němečtí „Schtaroste“ slovanští „starostové“ a jdeme-li dále, poznáme, že Němci neměli a nemají vlastního názvu pro označení „šlechty“, neboť jejich „Adel, adelig“ je jen slovinské „odlik, odličén“, t. j. člověk vynikající; jsou to vesměs slova, vypůjčená jen od Slovanů.

Sociální zřízení Slovanů na severu i na jihu jsou samorostlá, byla již od pradávna, tedy nemohla být přejata od Němců.

Zlomek R. Z. byl kdysi část staročeské vlastivědy, která pokračuje v díle „Chronica Boemorum“. Nutno jen litovat, že Kosmas nebyl muž, který znal jazykově původní text, jak jsme se přesvědčili při episodě „železu“.

Když byly „P.“ vydány, pokládali jsme za svoji povinnost, obeznámiti se důkladně s jakostí všech „námitek“ v „P.“, nežli ke všemu řekneme vážné slovo. „P.“ nám potvrzují, co snad jsme jen tušili. Teď teprve máme notářskou formou podaný přehledný obraz vědecké neschopnosti odpůrců, bez tohoto podkladu by stěží bylo došlo k závěrečné rehabilitaci R. Naskytla se nám opravdu vzácná příležitost bít odpůrce jejich vlastními zbraněmi.

„Četný“.

Ve 152. verši „Záboje“ je slovo „četný“, k němuž Fl. připojuje na 42. str. „P.“: „v tomto smyslu stč. nedoloženo“. Zde běží však o podivuhodné přehlédnutí, které nás nutí k otázce, kde přestává vážná věda a kde začíná fraška. Že by „četný“ bylo ve stč. „nedoloženo“ je tvrzení, jež ukazuje, že Fl. v chorobném píďení po nových „námitkách“ ztratil již hlavu, neboť „četný“ je jako „doložené“ uvedeno již v Gebauerově „Slovníku staročeském“. Bylo-li „četný“ již r. 1903 „staročeské“, tak roku 1930 „zestaro-

čestělo“ ještě o 27 let. Takovéto námitky nemusí v budoucnu nikoho znepokojovat.

„Drnket“.

Také u „drnket“ v 249. verši „Jaroslava“ píše Fl. na 23. str. „P.“: „nedoloženo“.

Slovo je však bezpečně doloženo celou rozvětvenou skupinou výrazu ve slovinštině. Teprve při této „námitce“ se vlastně do-
vídáme, že slova „drn“, které novočeština ve smyslu chvěti se již nezná, ve staročeštině se užívalo.

Abychom však vystihli původ zmíněného slova, musíme si připomenouti — jde-li Slovinec na trh koupiti kosu, zjistí nejprve její „drnket“ — t. j. sílu jejího chvění. K tomu účelu má kramář připraven vždy velký křemen. Na křemen se kosou uhodí a poslouchá se, jak dlouho trvá drnění. Čím delší je „drn“, tím lepší je kosa. Zkoušení říká Slovinec „drnkati“ nebo „drncati“.

V R. jde o zvuk střetnuvších se mečů. Uhodí-li ocelový předmět určité délky o jiný, chvěje se nějakou dobu. K velkému překvapení se dovídáme při této příležitosti, že německé „dröhnen“ je vypůjčeno od Slovanů, třebaš nevyjadřuje tak čistě a jasně zvuk jako slovinské slovo. Slovinec jako „drn“ označuje také bolestné chvění předloktí, když narazíme loketním kloubem na nějaký tvrdý předmět.

Fl. tvrzení, že prý „drnket“ je „nedoloženo“ je tedy neudržitelné.

Leč verš 249. („vznide chrest i drnket ostrých mečev“) nám ukazuje něco velmi zajímavého. Tento verš je ze století 13. a musíme doznat, že se za těch 6—7 stol. vlastně vůbec nezměnil, srovnáme-li jej s novoslovinštinou, kdež dnes zní: „vznikne hrest in drnket ostrih mečev“.

Zásadní nevšímavost odpůrců vůči slovinštině patrně přivedila, že vůbec mohl vyjítí Fl. spis, pro domácí vědu tolik ostudný, avšak též odhalila taktiku odpůrců, jež se soustředila jen k tomu, aby zásadně hledali nesrozumitelné výrazy tam, kde je nebylo možné najít, neboť jinak by bylo vyloučeno, aby mohli s takovou kupou „námitek“ předstoupiti před veřejnost.

„Poganěnie“.

K výrazu „poganěnie“ ve verši 101 R. Z. poznamenána na 64. str. „P.“ Fl.: „v R. Z. místo ně — „h“ čteme „g“ jak bývalo v češtině dříve; vedle toho bylo i v nejstarší době „h“ ve slovech z němčiny přejatých, jako Herman (již v IX. stol.) atd. Ně, sloveso haněti, hana, je však z něm. hōnen, nyní höhnen, hon (hohn) atd., — neznělo tedy nikdy ganěti, gana“.

Tvrzení, vyslovené s takovou určitostí, není nijak odůvodněné, což se dovídáme ze slovinštiny. Slovinské „pogan“ představuje potupné slovo. Řekne-li někdo někomu „pogan“, dopouští se přečinu „poganění“; ostatně dnešní čeština zná „pohan, pohaněti“. Fl. úplně přehlédl, že R. Z. je z doby, kdy se v lidové řeči všeobecně používalo „g“, tudíž také „pogan, poganěnie, gamň“. Poněvadž však „g“ bylo později vytačeno „h“, právem neuzivá již básník „Čestmíra“ ve 14. verši „poganěnie“, nýbrž „pohaněnie“. Tohle ovšem Fl. nezapomněl.

Velký zmatek do našeho boje přineslo poznání, že R. Z. je vlastně staroslovinská, kdežto R. K. staročeská památka.

R. Z. byl sice nalezen v Čechách, líčí výhradně kulturně-historické poměry staré doby v Čechách, neobsahuje však ani jedno slovo, jemuž by dnešní Slovinec nerozuměl. Jeho řeč je tudíž z doby před odlukou staročestiny od staroslovínštiny.

Vyložene staročeská památka je R. K., který byl sepsán již v řeči po odluce staročestiny od staroslovanštiny. Obsahu R. K. dnešní Slovinec na mnohých místech už nerozumí.

Tento rozdíl nutno konečně bez obalu přiznat, neboť Miklosich sice vypočítává v „Lexicon palaeoslovenicum - graeco - latinum“ většinu staroslovinské literatury a pojal do něho její slovní poklad, na jedné straně bral ohled na Rukopis Jeronýmův, avšak na druhé straně pomíjí R. Z. Byl už ovládán vžitým předsudkem, že R. Z. je padělek; zároveň s podezřením, že R. Z. K. jsou padělány, padl na celou čínorodou slavistiku těžký soumrak, když měla působiti svým světlem — bylať příliš potlačována různými dvorními knihovníky a „dvorními slavisty“, jejichž temné záměry nejsou ještě dostatečně objasněny.

„Ptenec“.

Ke slovu „ptencem“ ve verši 95. R. Z. podotýká Fl. na 64. str. „P.“: „nedoloženo“. Ovšem proto, že Fl. se opomenul přesvědčiti o „ptenac, ptenca“ v Stullihovo illyrském slovníku. Starší doklad obsahuje staroslovinská Skotská kronika, kde je psáno: „i proglashalet zemlju grečekuju jako ptenca“, t. j. prohlásili zemi řeckou za svobodnou.

„Rozhoralé“.

Na str. 21. „P.“ dodává Fl. k pojmu „rozharalé“ ve 210. verši „Jaroslava“: „škrabáno a opraveno nově od Hanky v „rozharalé“, jinak nedoloženo“. — Změní-li Hanka původní „rozhoralé“ v „rozharalé“ nebyl ještě padělatel, neboť slovu „rozhoralé“ sám nerozuměl a proto tam dosadil slovo vlastního výmyslu. „Rozharalé“ je ovšem „nedoloženo“, „rozhoralé“, jehož základ je v češtině „rozhořeti“, ve slovinštině „rozgoreti“. je však nesporně doloženo.

„Rozkazen“.

Na 5. str. „P.“ přidružuje ke slovu „rozkacen“ (Oldřich) Fl. poznámku: slovo stč. nedoložené a nemožné od „rozkatiti“, slova rovněž nedoloženého, jakož i základní „katiti se“. Námitka je odůvodněna jen tehdy jestliže se „c“ nečte jako „č“. Ve slovinštině „rozkačiti se“ znamená „rozzuřiti se“.

„Rozrojichu — roznojichu“.

Na 15. str. „P.“ dodává Fl. ke slovu „roznojichu“ z 85. verše (Jaroslava): „n“ snad opraveno z „v“; nedoložené a nemožné; Hanka vykládal rozřítiti. Bylo proto čítáno „rozvojichu“.

Všechno jsou fantasie, neboť všechny tyto pojmy odporují smyslu originálního textu. Slovo „roznojichu“ je literárně opravdu neznámo, byť špatně čteno místo „rozrojichu“. Toto slovo zná však slovinština, kde má význam „rozrojití“, což také plně odůvodňuje další text, neboť Tataři se pak rozrojili — rozptýlili. Marešovo čtení „rozrojichu“ dle výzkumů fotografických je jediné správné, neboť jen toto slovo dává originálnímu textu správný smysl. Že onen obraz tanul skutečně básníkovi na mysl, dá se vysvětliti tak, že v 95. verši používá znovu slova „roj“.

„Sbožiem“.

Ke slovu „sbožiem“ ve 116. verši R. Z. praví Fl. na str. 65. „P.“: chybně m „s božiem“. Zdá se, že kritik je toho mínění, že zmíněné slovo je vytvořeno z „bog“, aniž je s ním v organické souvislosti. Je to však jen příslovce způsobu utvořené ze slovinského slovesa „s bogati se“ (shodnouti se), které značí srozuměn.

„Šúrem“.

Na 24. str. „P.“ označuje Fl. výraz „šúrem“ z 282. verše „Jaroslava“ za „nedoložený“, což může býti jen omyl, neboť je to pouze příslovce způsobu, utvořené od staršího českého adjektiva „šurý“ (šikmo, napříč). Hanka je psal „šourem“ a Miklosich bez udání pramene „šourý“.

„Uondana“.

Ve 62. verši „Ludiše“ použit výraz „uondana“. Doprovází jej Fl. poznámkou; „nemožné dobou, místem i významem; ondati stč. = nč. tentočkovati“. — Ve slovinštině však dosud se hojně užívá „vundan“ (vyčerpán, vvsílen). Dokud nebylo toto slovo známo z R. Z., pokládalo se u Slovinců za germanismus a nebylo proto asi též pojato do velkého slovinského slovníku.

„Věčina“.

Toto slovo z 83. verše R. Z. dosud nikdo vhodně jazyko-geneticky nevyložil. Na 64. str. „P.“ poznamenává Fl.: „věčina“ (věcina): nemožné a nedoložené; nč. „většina“ je novotvar. Zde dělala se stále táž chyba, že za základ pro „věčinu“ se bralo vždy

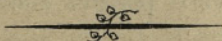
новоčeské „větší“, místo charvatského „više“ nebo ruského a slovinského „věče“, — prastaré slovo pro shromáždění, zastoupení národa. Správný výklad veršů 83—84

„i věčinu provolati v národ,
v národ k rozsúzeniu na sněm sboren“

musí tedy zníti: a rozhodnu'í vyhlásiti národu shromážděnému na sněmu. „Národem se zde rozumí všechen lid, s výjimkou kmetů, lechů a vladyků, kteří věčinu ustavili. Dokud zde tento etymologický výklad nebyl, byla námitka Fl. oprávněná, nyní však padá, když domnělý základ slova je úplně jiný.

„V t o r e j“.

K tomuto slovu dodává Fl. na 63. str. „P.“: „tvar i význam nedoložený a nemožný“. Proč ne? Ve slovinštině se druhý den v týdnu jmenuje „utorek“ a ve staroslovinštině je toto slovo rovněž doloženo, na př. jako „vtoré jutro“. Srovnej na příklad též ruské „vtoroj“.

Doslov.

Tak dlouho se chodí se dřbánem pro
vodu, až se ucho utrhne . . .

(Staré přísloví.)

Dva důležité a zároveň neobyčejně cenné staročeské rukopisy byly teď znovu rehabilitovány.

Spravedlivý osud zachoval nám skvělé básnické klenoty z šerého dávnověku, neboť jsme kdysi měli též své Homéry. Když jsme je nechtěli ani za více než 100 let podle jejich hodnoty poznat a dokonce časem házeli po nich blátem, protože nebyly k nim přiloženy křestní listy, přece jim to ani v nejmenším neuškodilo, protože i když drahokam je umazán, zůstane přec jen drahokamem.

Přirozeně, že při tehdejším stavu vědy, která nedovedla hned po nalezení R. všechny nejasnosti vysvětlit a také na poli staré slavistiky nevyorala žádnou brázdou, vyskytla se totiž témata, která snadno mohla každého přivést do pochybností, přes to však nemusila tato krátkozrakost trvat dodnes. Znovu se nám potvrdila stará zkušenost, že od národních až na vysoké školy se učí všemu, jen ne samostatnému myšlení a že tudíž se vždy může vytěžit z nekritičnosti širokých vrstev, vždy s určitými vyhlídkami na úspěch.

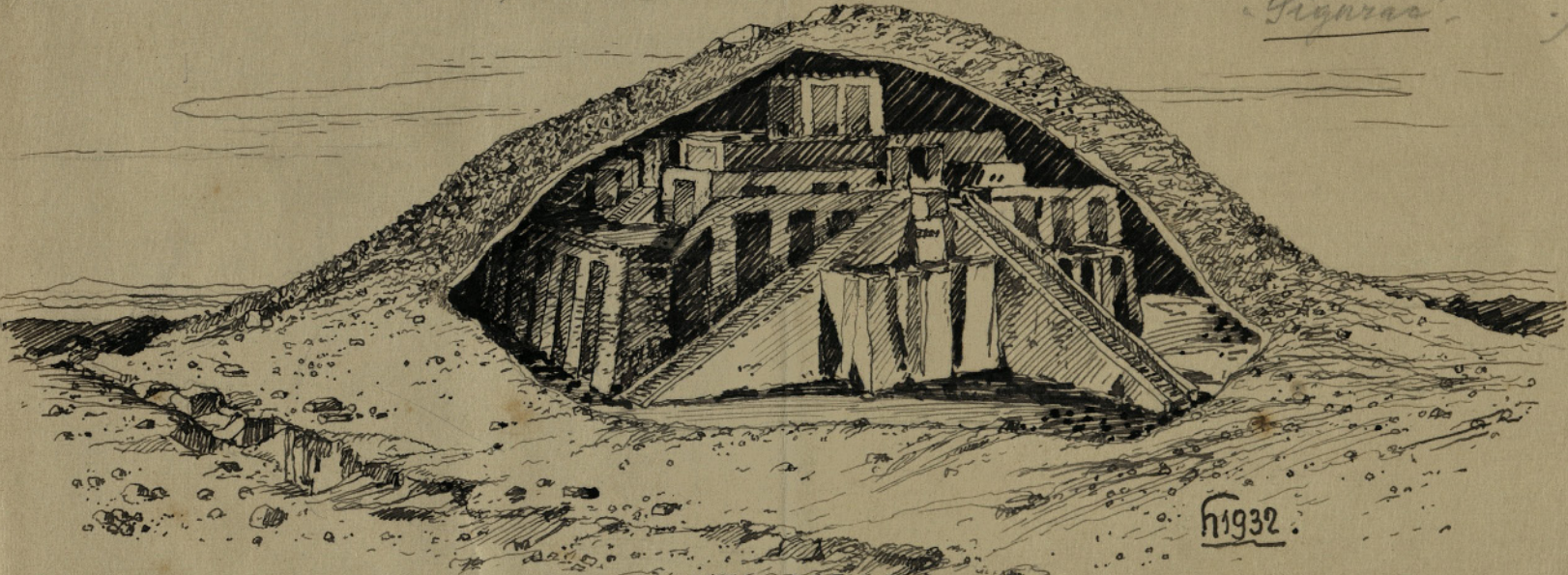
Pod dojmem této zkušenosti je nám dosti těžké zastávat myšlenku, že celý boj o R., který ve svém posledním období se přiostrčil, může se pokládati spíše za novodobou epidemii, která se v mnohém podobala pálení čarodějnic v 16. stol. Také zde byly zázraky, jen s tím rozdílem, že onoho středověkého běsnění zúčastnili se pouze lidé s nízkou kulturní úrovní, kdežto právě naopak — dnešní protirukopisnou horečkou jsou zachvázeni vzdělaní lidé moderního kulturního světa.

Časem však vše přejde a úplné rozjasnění uvítáme se stejnou srdečností, jako pozdravujeme růži pozdě rozkvetlou s dvojnásobnou radostí.

P t u j, 1. prosince 1933.

D. Ž.

Sigüenza

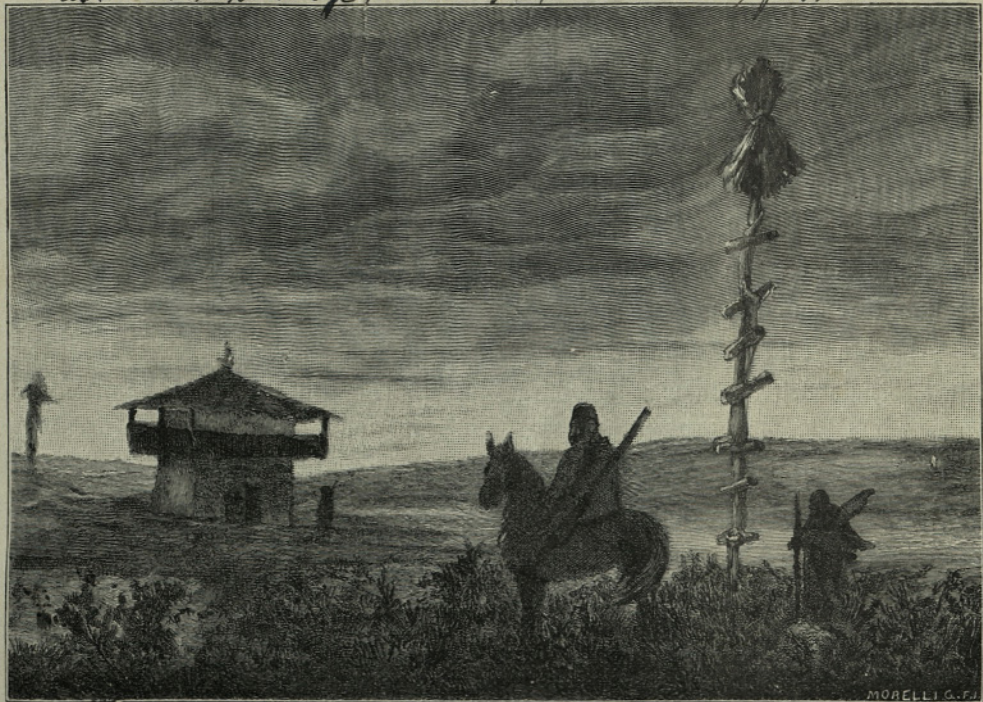
n1932

Сл. 3. Успонице

Ту Александар помиње Слове

Čardak i znamenje vatrom ka vreme Turke opasnosti

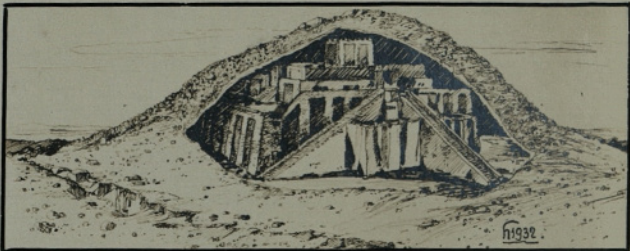

MORELLI G. F.

†Čardak und Feuerzeichen zu Zeiten der Türkengefahr.

Figuras: Blick in das Innere
der Verschmückung.

Stimmverweil

1932

Blick in das Innere der Verschnüpfung. („Signac“).
Pogled u unutrašnjost zasutog „Signaca“.

unüberwunden